

Monumentnummer*: 509685

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **03 november 1998**
Kadaster deel/nr **82961/185**

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Noordwijkerhout	Noordwijk	Zuid-Holland

Locatienaam	Locatieomschrijving
Noordwijkerhout	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Noordwijkerhout	D			1142

Omschrijving**

Inleiding

De Vonk is in 1918-1919 gebouwd als VAKANTIEHUIS in opdracht van de Vereeniging Buitenbedrijf van het Leidsche Volkshuis. Deze Vereeniging was in 1911 in Leiden opgericht door mej. E. Knappert met het doel jonge vrouwen uit Leidse arbeidersgezinnen de mogelijkheid te geven weekenden naar buiten te gaan en door middel van kennismaking met de natuur op een hoger moreel peil te komen. In 1917 kreeg de architect J.J.P. Oud de opdracht het vakantiehuis De Vonk te bouwen. Het gebouw is een gezamenlijk ontwerp van Oud en de kunstenaar Th. van Doesburg volgens de principes van De Stijl. De gekleurde glas-in-loodvensters in het trappenhuis zijn ontworpen door de kunstenaar H.H. Kamerlingh Onnes. De architect en de kunstenaars ontmoetten elkaar in 1916 bij de Leidsche Kunstclub De Sphinx. In 1917 richtte Van Doesburg met anderen het tijdschrift De Stijl op, dat het begin zou vormen van de gelijknamige kunstenaarsbeweging, waarbij ook Oud enige tijd betrokken was. Het vakantiehuis is één van de vroegste voorbeelden van een Gesamtkunstwerk waarbij sprake is van integratie van schilderkunst en architectuur volgens de idealen van harmonie en evenwicht van De Stijl-beweging. Oud ontwierp de bouwkundige onderdelen en Van Doesburg de aankleding en kleurstelling ervan.

Achtergrond van deze taakverdeling was de visie op de zogenaamde tegenpoligheid van de drie dimensionale architectuur en de twee dimensionale schilderkunst. Doel van de samenwerking was om te komen tot een harmonische verbinding tussen deze tegenpolen. Zowel architect en kunstenaar dienden binnen hun eigen vakgebied te streven naar zuivere middelen en vormen om te komen tot een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

harmonie. Bij De Vonk heeft dit geresulteerd in een harmonisch evenwicht tussen de gesloten en symmetrische architectuur enerzijds en de asymmetrische open kleurcomposities anderzijds.

De glas-in-loodramen van het trappenhuis zijn opgebouwd uit kleine stukjes gekleurd glas, die na de plaatsing zijn bijgewerkt met olieverf. De vensterluiken die oorspronkelijk in het kleurenschema van Van Doesburg waren geschilderd, zijn verwijderd. De dubbele deur van de hoofdingang is recent geschilderd in een niet originele kleur.

Ondanks de verbouwingen en uitbreidingen, vormt het gebouw nog steeds een belangrijke mijlpaal in de ontwikkeling van de jonge Nederlandse architectuur.*

Omschrijving

Het symmetrische pand telt twee bouwlagen en heeft aan de voor- en achtergevel hoog opgaande hoekpartijen met puntgevels onder steekkappen.

Het schilddak en de steekkappen zijn gedekt met Romaanse pannen. De gevels zijn opgetrokken in rode baksteen boven een iets uitgemetselde hoge plint met horizontale sierbanden van grauwe baksteen. Door de geometrische vlakverdeling in het verspringende metselwerk hebben de gevels reliëf gekregen.

De recht gesloten gevelopeningen zijn voorzien van rollagen en natuurstenen waterdorpels. De deels vernieuwde houten deuren en vensters hebben roedenverdeling. Boven de centrale hoofdentree in de voorgevel (oost) een breed balkon met gemetselde borstwering, waarachter de gevel iets terug ligt. De entree bestaat uit een dubbele houten deur met vierruits vensters in een portiek. Direkt boven het portiek een asymmetrische geometrische kleurcompositie van zwarte, witte, zachtgele, zeegroene en lichtblauwe geglazuurde baksteen. Vergelijkbare composities bevinden zich onder de smalle vensters aan weerszijden van de mingang. In de hoekpartijen drie verdiept liggende vensters tussen sterk vertikaal gelede uitspringende gemetselde stijlen. De vensters in de geveltoppen zijn een latere toevoeging. In het midden van het dakschild een brede dakkapel met drie vensters. De terrassen aan de zijgevels (noord en zuid) zijn recentelijk verbouwd tot serres. De oorspronkelijke bakstenen muurtjes ter hoogte van de plint, voorzien van dezelfde horizontale banden van grauwe baksteen, zijn in de serres opgenomen. Ook hier vernieuwde vensters en deuren, in het dakschild brede dakkapellen. De achtergevel (west) gaat grotendeels schuil achter later aangebouwde vleugels. De vijf grote gekleurde glas-in-loodvensters van het trappenhuis zijn duidelijk herkenbaar.

Interieur

De oorspronkelijke geheel symmetrische indeling van het pand is in grote lijnen gehandhaafd. In de centrale hal een enkele trap die via een bordes overgaat in twee armen naar de verdieping. De treden van de trap zijn afgedekt met marmeren platen, evenals de gepleisterde getrapte muren die de benedentrap flankeren. Het trappenhuis bevat drie vaste banken, twee aan weerszijden van de trap op de begane grond en één tussen de twee traparmen in de gang op de verdieping. De tegelvloeren van de hal, het trapbordes, de gangen en de toiletten bestaan uit asymmetrische geometrische kleurcomposities van vierkante gele, zwarte en witte tegels. Op het eerste gezicht lijkt het ontwerp voor de tegelvloeren zonder systeem maar bij nadere beschouwing treden er herhalingen op en bestaat er een zekere relatie van de zwarte figuren met de plaats waar zij voorkomen. De hal- en gangdeuren hadden oorspronkelijk een vergelijkbare kleurstelling: zwart, wit, oranje en grijs voor de verschillende panelen en lijsten in wisselende composities. Het trappenhuis van De Vonk wordt beheerst door het traplicht van vijf donkere rechthoekige gekleurde glas-lood-vensters ter hoogte van

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

het trapbordes. De vensters bestaan elk uit drie gekleurde vierkante glas-in-loodramen waarop gestileerde voorstellingen van onder meer dierenriem tekens en spelende kinderen.

Waardering

Het (voormalig) vakantiehuis De Vonk is van algemeen cultuur, - en architectuurhistorisch belang

- als een vroeg en zeldzaam voorbeeld van een Gesamtkunstwerk, gebouwd volgens de idealen van harmonie en evenwicht van De Stijlbeweging en daarom een markeringspunt in de ontwikkeling van de jonge Nederlandse architectuur
- als representatief voorbeeld van het vroege werk van de architect J.J.P. Oud, gekenmerkt door onder meer invloed van Berlage
- vanwege de gaafheid en hoge kunsthistorische waarde van de onderdelen die zijn ontworpen door Th. van Doesburg
- vanwege de gaafheid en hoge kunsthistorische waarde van de glas-in-loodramen van H.H. Kamerlingh Onnes

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Sport, recreatie, vereniging en horeca	Sport en recreatie	Vakantieoord

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister
** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument
Datum van downloaden 27 july 2024